

174. sz. Egyezmény

az ipari katasztrófák megelőzéséről

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1993. június 2-án nyolcvanadik ülészakára ült össze,

Figyelembe véve a vonatkozó nemzetközi munkaügyi Egyezményeket és Ajánlásokat és különösen a munkavédelemről szóló 1981. évi Egyezményt és Ajánlást valamint a vegyi anyagokról szóló 1990. évi Egyezményt és Ajánlást és hangsúlyozva az átfogó és összefüggő megközelítés szükségességét, és

Figyelembe véve továbbá az ILO 1991-ben közzétette Az ipari katasztrófák megelőzésével kapcsolatos gyakorlati szabályzatát, és

Tekintettel annak szükségességére, hogy minden alkalmas intézkedést meg kell hozni-

- (a) a súlyos balesetek megelőzése;
- (b) a súlyos balesetek kockázatának legkisebb mértékre való csökkentése;
- (c) a súlyos balesetek kihatásainak legkisebb mértékre való csökkentése érdekében, és

Figyelembe véve az ilyen balesetek okait, mint pl. a szervezési hiányosságokat, az emberi tényezők, alkatrész meghibásodásokat, a normális üzemelési körülmények megváltozását, a külső behatásokat és a természet erőit, és

Tekintettel arra, hogy együttműködésre van szükség a Vegyi anyagok Biztonságával Kapcsolatos Nemzetközi Programon belül a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, az Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Programja és az Egészségügyi Világszervezet között, valamint mint mérvadó kormányközi szervezetekkel, és

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el az ipari katasztrófák megelőzésére vonatkozóan, mely kérdés az ülészak napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre;

a mai napon, 1993. június 22-én elfogadja az alábbi Egyezményt, amely „Az ipari katasztrófák megelőzéséről szóló 1993. évi Egyezmény” néven idézhető:

I. RÉSZ. HATÁLY ÉS FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. cikk

1. A jelen Egyezmény célja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése és az ilyen balesetek következményeinek leszűkítése.

2. A jelen Egyezmény hatálya a súlyos veszélyt jelentő ipari létesítményekre terjed ki.

3. A jelen Egyezmény hatálya nem terjed ki-

- (a) a radioaktív anyagokat feldolgozó nukleáris létesítményekre és üzemekre, kivéve az ott meglévő, nem radioaktív anyagokat feldolgozó létesítményeket;
- (b) a katonai létesítményekre;
- (c) a létesítmények területén kívül eső szállításokra, kivéve a csővezetékes szállítást.

4. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam az érintett munkaadói és munkavállalói képviselői szervezetekkel és az egyéb érintett felekkel konzultálva kizárhatja a jelen Egyezmény hatálya alól az olyan létesítményeket vagy gazdasági ágazatokat, amelyekben az egyenértékű védelem biztosítva van.

2. cikk

Ott, ahol olyan jelentős kihatású speciális problémák lépnek fel, amelyek miatt nem lehetséges a jelen Egyezményben előírányzott összes megelőző és védelmi intézkedést azonnal érvényesíteni, a tagállam a legrepresentatívabb munkaadói és munkavállalói szervezetekkel és az egyéb érintett felekkel konzultálva dolgozzon ki terveket az említett intézkedések meghatározott időterv szerinti fokozatos végrehajtására.

3. cikk

A jelen Egyezmény szempontjából-

- (a) a "veszélyes anyag" fogalom alatt olyan anyag vagy anyagkeverék értendő, amelyek önmagukban vagy keveréket képezve, vegyi, fizikai vagy toxikológiai tulajdonságaik folytán veszélyt jelentenek;
- (b) a "küszöbmennyiség" fogalom egy adott veszélyes anyag vagy anyagcsoport esetében azt a nemzeti törvényekben és jogszabályokban a specifikus feltételek megadásával rögzített azon mennyiséget jelenti, amelynek túllépése esetén valamely létesítmény súlyos veszélyt jelentő létesítménynek minősül;
- (c) a "súlyos veszélyt jelentő létesítmény" alatt olyan létesítmény értendő, amely állandó vagy ideiglenes jelleggel, egy vagy több veszélyes anyagot vagy anyagcsoportot a küszöbmennyiséget meghaladó mértékben előállít, feldolgoz, kezel, felhasznál, mentesítés céljából feldolgoz vagy tárol;
- (d) a "súlyos baleset" fogalom valamely súlyos veszélyt jelentő létesítményben folyó tevékenység során felmerülő, egy vagy több veszélyes anyagot érintő hirtelen eseményt - mint pl. jelentős anyagkiáramlást, tüzesetet vagy robbanást – jelent, mely a munkavállalókra, a lakosságra vagy a környezetre nézve akár azonnali, akár késleltetve, súlyos veszélyt jelent;
- (e) a "biztonsági jelentés" fogalom alatt azoknak a műszaki, szervezési és üzemeltetési információknak az írásba foglalása értendő, amelyek valamely súlyos veszélyt jelentő létesítménnyel kapcsolatos veszélyekre és kockázatokra valamint azok közben tartására terjednek ki, továbbá a létesítmény biztonsága érdekében megtett intézkedések indoklására.
- (f) a "majdnem bekövetkezett katasztrófa" alatt egy vagy több veszélyes anyagot érintő olyan hirtelen esemény értendő, mely csillapító hatások, lépések vagy rendszerek híján egy súlyos balesethez vezethetett volna.

II. RÉSZ ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

4. cikk

1. A nemzeti törvények és jogszabályok, feltételek és gyakorlat tükrében, a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel valamint az egyéb érintett felekkel konzultálva, a munkavállalók, a lakosság és a környezet védelme érdekében, mindegyik tagállam alakítsa ki, hajtsa végre és rendszeres időközönként vizsgálja felül a súlyos üzemi balesetek kockázatával szembeni nemzeti politikáját.

2. Ezt a politikát a súlyos veszélyt jelentő létesítmények esetében alkalmazott megelőző és elhárító intézkedésekkel kell a gyakorlatba átültetni, és ahol megvalósítható, ez a politika mozdítsa elő a rendelkezésre álló legjobb biztonságtechnika alkalmazását.

5. cikk

1. Az illetékes hatóság, vagy egy, az illetékes hatóság által jóváhagyott vagy elismert testület, a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel valamint az egyéb érintett felekkel konzultálva hozzon létre egy rendszert a 3. cikk (c) pontjában meghatározott súlyos veszélyt jelentő létesítmények felismerésére, éspedig a veszélyes anyagok, vagy a veszélyes anyagok csoportjainak, ill. mindkettőnek a jegyzéke alapján, mely tartalmazza azok megfelelő küszöbmennyiségeit is. Az ilyen rendszer kialakításakor a nemzeti törvényeket és jogszabályokat, vagy a nemzetközi szabványokat kell figyelembe venni.

2. A fenti 1. bekezdésben említett rendszert rendszeres időközben felül kell vizsgálni és aktualizálni kell.

6. cikk

Az illetékes hatóság, az érintett munkaadók és munkavállalók képviselői szervezeteivel konzultálva, külön intézkedéseket hozzon azon bizalmas információ védelme érdekében, amit részére átadtak vagy hozzáférhetővé tettek a 8., 12., 13. vagy 14. cikk értelmében, s amelynek nyilvánosságra hozatala várhatóan kárt okozhatna a munkaadó üzleti tevékenységében; ezen intézkedések azonban nem eredményezhetnek a munkavállalókat, a lakosságot vagy a környezetet súlyosan veszélyeztető helyzetet.

III. RÉSZ A MUNKAADÓK FELELŐSSÉGE

VESZÉLYFELISMERÉS

7. cikk

A munkaadó köteles az 5. cikkben említett rendszer alapján azonosítani az irányítási körében megtalálható súlyos veszélyt jelentő létesítményeket.

BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG

8. cikk

1. A munkaadó köteles az általa azonosított bármely súlyos veszélyt jelentő létesítményt bejelenteni az illetékes hatóságnál:

- (a) a meglévő létesítmény esetében egy előírt határidőn belül,
- (b) új létesítmény esetében annak üzembe helyezése előtt.

2. A munkaadó köteles az illetékes hatóságnál azt is előre bejelenteni, ha valamely súlyos veszélyt jelentő létesítmény tartósan lezárásra kerül.

TENNIVALÓK A LÉTESÍTMÉNY SZINTJÉN

9. cikk

A munkaadó minden egyes súlyos veszélyt jelentő létesítmény tekintetében, hozzon létre és tartson fenn egy, a súlyos veszély kezelésre szolgáló dokumentált rendszert, mely lépéseket irányoz elő az alábbi kérdéseket érinti:

- (a) a veszélyhelyzetek azonosítását és elemzését, valamint a kockázatok mérlegelését, figyelembe véve az egyes anyagok közötti esetleges kölcsönhatásokat is;
- (b) a műszaki intézkedéseket, beleértve a berendezés tervezését, biztonsági rendszereket, kivitelezést, a vegyi anyagainak a megválasztását, az üzemeltetést, karbantartást és a rendszeres ellenőrzést;
- (c) a szervezési intézkedéseket, beleértve a személyzet képzését és eligazítását, biztonságuk érdekében felszerelésekkel való ellátását, az alá- és fölérendeltség rögzítését, a munkaidő szabályozását, a felelősségi körök meghatározását, valamint a létesítmény területén munkavállaló külső vállalkozók és időlegesen foglalkoztatottak felügyeletét;
- (d) a vészhelyzeti tervet és eljárást, mely magába foglalja-
 - (i) ütőképes helyszíni vészhelyzeti tervek és eljárási rendek kidolgozását, beleértve azokat a vészhelyzeti egészségügyi eljárási rendeleteket is, amelyeket súlyos balesetek vagy azok veszélye esetében kell alkalmazni, továbbá ezek hatékonyságának rendszeres időközönkénti ellenőrzését és értékelését, valamint szükség szerinti felülvizsgálatát;
 - (ii) a potenciális balesetveszélyre és a helyszíni vészelhárítási tervekhez kapcsolódó információ szolgáltatását azon hatóságok és testületek részére, amelyek felelősek a létesítmény helyszínén kívüli lakosság és környezet védelmét célzó vészhelyzeti tervek és eljárási rendek kidolgozásáért;
 - (iii) az ilyen hatóságokkal és testületekkel szükség esetén lefolytatandó konzultációkat;
- (e) a súlyos balesetek kihatásainak korlátozására irányuló intézkedéseket;
- (f) a munkavállalókkal és azok képviselőivel folytatandó konzultációt;
- (g) a rendszer továbbfejlesztését, beleértve az információgyűjtést, a balesetek és majdnem bekövetkezett katasztrófák elemzését célzó intézkedéseket is. Az így levont következtetéseket meg kell vitatni a munkavállalókkal és képviselőikkel, és, összhangban a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal, rögzíteni kell.

BIZTONSÁGI JELENTÉS

10. cikk

1. A munkaadó köteles a 9. cikk rendelkezésein alapuló biztonsági jelentést készíteni.
2. A jelentést el kell készíteni-
 - (a) meglévő súlyos veszélyt jelentő létesítmények esetében a nemzeti törvények és rendelkezések által előírt időn belül;
 - (b) minden új súlyos veszélyt jelentő létesítmény esetében annak üzembe helyezése előtt.

11. cikk

- A munkaadó köteles a biztonsági jelentést felülvizsgálni, aktualizálni és kiegészíteni-
- (a) olyan módosítás esetében, mely jelentős hatást gyakorol a létesítmény vagy az abban zajló folyamatok biztonsági szintjére vagy a jelenlévő veszélyes anyagok mennyiségére;
 - (b) ha a műszaki ismeretekben vagy a veszélyek felmérhetőségében beállott fejlődés ezt indokolttá teszi;
 - (c) a nemzeti törvények és jogszabályok által előírt időszakonként;
 - (d) amennyiben arra az illetékes hatóság felszólítja.

12. cikk

A munkaadó köteles a 10. és 11. cikkben említett biztonsági jelentéseket az illetékes hatóság részére megküldeni vagy hozzáférhetővé tenni.

A BALESETEK BEJELENTÉSE

13. cikk

A munkaadó köteles haladéktalanul tájékoztatni az illetékes hatóságot és az ezen célra kijelölt egyéb testületeket, amennyiben egy súlyos baleset előfordul.

14. cikk

1. A munkaadó egy súlyos baleset után meghatározott időn belül részletes jelentést köteles benyújtani az illetékes hatóság részére, mely tartalmazza a baleset okainak elemzését és közvetlen helyszíni következményeinek, valamint azon lépéseknek leírását, amelyeket a hatások mérsékelésére megtettek.

2. A jelentésnek olyan ajánlásokat is kell tartalmaznia, amelyek az újra-előfordulás megelőzéséhez szükséges lépéseket tartalmazzák.

IV. RÉSZ. AZ ILLETÉKES HATÓSÁGOK FELELŐSSÉGE

A LÉTESÍTMÉNY HELYSZÍNÉN KÍVÜLI VÉSZHELYZETI KÉSZÜLTSG

15. cikk

Figyelembe véve a munkaadók által szolgáltatott információkat, az illetékes hatóság köteles arról gondoskodni, hogy minden egyes súlyos veszélyt jelentő létesítmény vonatkozásában olyan vészhelyzeti tervek és eljárási rendek elkészüljenek, amelyek rendelkezéseket tartalmaznak a létesítmény területén kívüli lakosság és környezet védelmére. Ezeket a terveket és eljárási rendeket megfelelő időközönként aktualizálni és egyeztetni kell az érintett hatóságokkal és testületekkel.

16. cikk

Az illetékes hatóság köteles biztosítani, hogy-

- (a) a biztonsági intézkedésekre és a valamely súlyos baleset esetében követendő helyes viselkedésre vonatkozó információk elterjesztésre kerüljenek a lakosság azon részei között, amelyek érintve lehetnek egy súlyos baleset esetén, mégpedig anélkül, hogy ezek ezt kérnék, és hogy ezen információkat megfelelő időközönként aktualizálják és újratérjesszék;
- (b) súlyos baleset esetében a lehető leggyorsabban kerüljön sor figyelmeztetésre;
- (c) ahol egy súlyos baleset határon túli kihatással bír, ott a fenti (a) és (b) pont szerint megkövetelt információt biztosítsák az érintett államoknak az együttműködés és az összehangolt fellépés elősegítése érdekében.

A SÚLYOS VESZÉLYT JELENTŐ LÉTESÍTMÉNYEK HELYSZÍNÉNEK MEGVÁLASZTÁSA

17. cikk

Az illetékes hatóság dolgozzon ki olyan átfogó ipartelepítési politikát, amely megfelelő útmutatást ad a tervezett súlyos veszélyt jelentő létesítmények más ipari- és lakóövezetekről és közintézményektől történő elkülönítésére, a már meglévő berendezések esetében hozzon megfelelő intézkedéseket. Az ilyen politika tükrözze vissza az Egyezmény II. Részében foglalt Általános Alapelveket.

ELLENŐRZÉS

18. cikk

1. Az illetékes hatóság rendelkezzen kellően képesített és szakképzett, a szükséges gyakorlattal rendelkező személyzettel, továbbá elegendő műszaki és szakmai támogatással a jelen Egyezményben taglalt témák ellenőrzéséhez, vizsgálatához, kiértékeléséhez és a tanácsadáshoz, egyben a nemzeti törvények és rendelkezések betartásának biztosításához.

2. A súlyos veszélyt jelentő létesítményben a munkaadók és a munkavállalók képviselői jogosultak arra, hogy kísérhessék a jelen Egyezmény alapján előírt intézkedések alkalmazását ellenőrző felügyelőket, hacsak a felügyelő az illetékes hatóság általános

irányelvei alapján nem látja úgy, hogy ez őt hátrányosan befolyásolná kötelezettségei teljesítésében.

19. cikk

Az illetékes jogosult minden olyan üzemelés felfüggesztésére, ami egy súlyos baleset közvetlen veszélyével jár.

V. RÉSZ. A MUNKAVÁLLALÓK ÉS KÉPVISELŐIK JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

20. cikk

A biztonságos munkarend fenntartása céljából, megfelelő együttműködés keretében, ki kell kérni a súlyos veszélyt jelentő létesítmények munkásainak és képviselőiknek véleményét. A munkavállalók és képviselőik-

- (a) legyenek pontosan és kielégítő mértékben tájékoztatva a súlyos veszélyt jelentő létesítményekkel együtt járó súlyos baleseti veszélyről és azok várható következményeiről;
- (b) legyenek tájékoztatva az illetékes hatóság minden rendelkezéséről, utasításáról vagy ajánlásairól;
- (c) véleményét kérjék ki az alábbi dokumentumok elkészítése során, és ezekhez legyen hozzáférésük:
 - (i) biztonsági jelentés
 - (ii) vészhelyzeti tervek és eljárási rend
 - (iii) baleseti jelentések
- (d) részesüljenek rendszeres tájékoztatásban és képzésben a súlyos balesetek megelőzését célzó módszerek és eljárások terén, az olyan helyzetek kezelésében, amelyek vélhetően súlyos balesethez vezethetnek, továbbá azon vészhelyzeti feladatokat illetően, amelyeket egy súlyos baleset előfordulása után kell megtenni.
- (e) a munkakörükben - anélkül, hogy emiatt hátrányt szenvednének – tegyenek kiigazító lépéseket, és ha szükséges, szakítsák meg a tevékenységet ott, ahol képzésük és tapasztalataik alapján kellő indokoltsággal vélhetik azt, hogy súlyos baleset közvetlen veszélye forog fenn, és - az ilyen lépés megtétele előtt vagy azután a lehető leghamarabb - értesítsék feljebbvalóikat vagy hozzák működésbe a vészjelzést, ahogy az helyénvaló.
- (f) beszéljenek meg a munkaadóval minden olyan potenciális vészhelyzetet, ami belátásuk szerint súlyos balesethez vezethet és rendelkezzenek azzal a joggal, hogy az ilyen vészhelyzetekről tájékoztathassák az illetékes hatóságot.

21. cikk

A súlyos veszélyt jelentő létesítményben alkalmazott munkások kötelesek:

- (a) betartani a súlyos balesetek megelőzését célzó módszereket és eljárási utasításokat, valamint az olyan helyzetek kezelésére előírt tennivalókat, amelyek vélhetően súlyos balesethez vezethetnek egy súlyos veszélyt jelentő létesítménynél;

- (b) betartani a vészhelyzeti eljárási rendben előírtakat, amennyiben egy súlyos baleset előfordul.

VI. RÉSZ. AZ EXPORTÁLÓ ÁLLAMOK FELELŐSSÉGE

22. cikk

Amennyiben valamely exportáló tagállamban valamely veszélyes anyagok, technológiák vagy folyamatok használata, mint súlyos baleset potenciális forrása tiltva van, akkor a tiltásra, valamint annak okaira vonatkozó információkat az exportáló állam bocsássa minden érintett importáló ország rendelkezésére.

VII. RÉSZ. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

23. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

24. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.

2. Az Egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden tagállamra nézve tizenkét hónappal azután lép hatályba, hogy a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

25. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezmény első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejártá után egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb tíz éves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

26. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni a Szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás illetve felmondás nyilvántartásba vételéről.

2. A főigazgató a második ratifikáció nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a Szervezet tagállamainak a figyelmét az Egyezmény hatályba lépésének időpontjára is.

27. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett ratifikációkat és felmondásokat az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 102. cikke szerint valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek főtitkárának.

28. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

29. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, az új Egyezmény eltérő rendelkezése hiányában-

- (a) az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 25. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép;
- (b) az új módosító Egyezmény hatályba lépésekor lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

30. cikk

A jelen Egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.